

Tämä on rinnakkaistallenne.

Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat *saattavat poiketa* alkuperäisestä julkaisusta.

Julkaisun tekijä(t): Mäenpää, Kati

Julkaisun nimi: Lukion keskeyttämisestä ja ohjauksesta uutta tietoa

Julkaisuvuosi: 2024

Versio: Julkaistu versio

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Mäenpää, K. (2024). Lukion keskeyttämisestä ja ohjauksesta uutta tietoa. *Opinto-ohjaaja*, (1), 26-27.

https://issuu.com/opinto-ohjaaja-ammattilehti/docs/opinto-ohjaaja_1_2024_web_01

Lukion keskeyttämisestä ja ohjauksesta uutta tietoa

Opinto-ohjaaja, KM, Kirsi Raetsaaren väitös ”Lukion keskeyttämisen äärellä. Subjektitieteellisen psykologian näkökulma toimijuuden tukemiseen ohjauksessa” tarkastettiin Oulun yliopistossa joulukuun 1. päivä, 2023. Vastaväittäjänä toimi professori Sanna Vehviläinen Itä-Suomen yliopistosta ja kustoksena dosentti Teemu Suorsa Oulun yliopistosta.

Opintojen keskeyttäminen on ollut ohjauksellinen haaste jo pitkään. Toisen asteen opintojen keskeyttäminen on oppivelvollisuuslain myötä tullut entistä ajankohtaisemmaksi aiheeksi. Raetsaaren mukaan aiempaa tutkimusta lukion keskeyttämisestä ei juuri ole ja lukion keskeyttämisen käsitteen määrittelyn puuttuminen on vaikuttanut aiheesta keskustelemiseen, jopa opinto-ohjauksen toteutumiseen. Aihe kiinnostaa ohjausalalla laajasti ja väitöstilaisuutta seuraamaan paikan päälle ja verkkoon olikin saapunut runsaasti ohjaus- ja kasvatustalon ammattilaisia.

Raetsaaren kolmesta osatutkimuksesta koostuva artikkeliväitöstutkimus tarkastelee lukion keskeyttämistä mahdollisuutena ohjaustyön käytännössä. Se selvittää lukion keskeyttämisen käsitteen määrittelyä, kokemuksia lukio-opiskelun haasteista ja millä tavalla ohjaus näyttäytyy suhteessa lukion keskeyttämiseen. Laadullisen tutkimuksen yksilö- ja ryhmähaastatteluihin ovat osallistuneet lukion opiskelijat ja heidän ohjaajansa. Mukana ohjaustyöhön osallistuneista ammattiryhmistä tutkimuksessa ovat rehtorit, opinto-ohjaajat, kuraattorit, psykologit, etsivät nuorisotyön tekijät ja aikuislukion ohjaushenkilöstö. Kuusivuotisen tutkimusprosessin tutkimusaineiston keräys on ajoittunut vuosille 2017- 2019.

Raetsaari lähestyy lukion keskeyttämistä nuorten toimijuuden tukemisen ja siihen suunnatun opintojen ohjauksen näkökulmasta. Tutkimuksen teoreet-

tinen viitekehys nojaa subjektitieteelliseen psykologiaan, joka painottaa subjektin ja ohjaustilanteen ainutlaatuisuutta. Subjektitieteellisen psykologian näkemys toimijuudesta nostaakin esiin perinteisiin ohjausteorioihin verrattuna uudenlaisia, erityisiä tulokulmia, kuten toimijoiden perspektiivin tärkeyden ja elämisen näyttämöksi nimetyn olosuhteen. Toimijat nähdään elämässään samanaikaisesti osallisina erilaisissa ja heille eri tavoin merkityksellisissä sosiaalisissa käytänteissä (esim. koulu, perhe, kaveriporukka).

Subjektitieteellisen viitekehysten mukaan yksilön toimintaa tarkastellaan kiinteänä osana näiden käytänteiden sekä sosiaalisia että materiaalisia olosuhteita. Olosuhteita tulee tarkastella sellaisina, millaisena toiminnan osalliset ne näkevät. Esimerkiksi ohjaustalon ammattilainen ja opiskelija muodostavat ohjaustilanteessa yhteisen ohjaustyön elämisen näyttämöksi kutsutun ohjaustyön käytännön eli olosuhteen. Tästä olosuhteesta katsottuna ohjausta on aina tarkasteltava näiden molempien toimijoiden perspektiivistä. Viitaten alan keskeisiin teoreetikoihin Raetsaari kirjoittaa: ” Jotta ohjaus olisi mahdollista, molempien toimijoiden, ammattilaisen

ja opiskelijan, on koettava mielekkääksi ohjauksen näyttämön yhdistäminen muihin elämisen näyttämöihinsä ja onnistuttava siinä.”

Lukio-opiskelu voi näyttäytyä opiskelijalle joko oikeaksi tai vääräksi ratkaisuksi vasta opintojen aikana.

Tutkimuksen johtopäätöksissä Raetsaari tuo esiin ensinnäkin, että lukion keskeyttämisen määrittelemineen on edelleen moniselitteistä, johtuen siihen liittyvistä erilaisista käsityksistä (mm. lopettaminen, erottaminen, väliaikainen keskeyttäminen). Toiseksi, lukio-opiskelu voi näyttäytyä opiskelijalle joko oikeaksi tai vääräksi ratkaisuksi vasta opintojen aikana, huomioon ottaen hänen koko elämän tilanteen ja elämisen kulun (elämisen liikeradan).

Tutkija esittää, että kun haasteet ymmärretään ristiriitana, voidaan osoittaa kohta missä käytännöt eri näkökulmista katsottuna eivät toimi ihanteellisella tavalla. Ristiriitoja tulisi tarkastella sekä yksilön ja myös monialaisen yhteistyön perspektiiveistä. Samoin huoliin

puuttuminen tulee nähdä interventiona kaiken muun elämässä olemassa olevan ohella, ja myös sitä on lähestyttävä sekä ohjaajien että opiskelijoiden perspektiivistä. Niin ikään ohjaus tulee ymmärtää omaksi elämisen näyttämöksi, johon osallistumisessa huomioidaan myös opiskelijan muu arkielämä. Lisäksi tutkija toteaa, että lukiolaisen toimijuus ja sen kehittyminen ovat sidoksissa lukion käytäntöihin ja siellä koettuihin ristiriitoihin. Jos lukiolainen kokee lukion itselleen merkityksellisenä ja saa kokemuksia tuesta, hän sitoutuu ja hänen toimintamahdollisuutensa laajenevat.

Kaiken kaikkiaan tutkimus tarjoaa uutta tietoa ja käsitteistöä ohjauksen ammattilaisten käyttöön. Tutkimus sisältää lukion keskeyttämiseen liittyvän uuden käytännöllisen tutkimustiedon lisäksi runsaasti teoreettista ohjaukseen liittyvää määrittelyä ja pohdintaa. Vastaväittäjä kiittelikin väitöskirjaa useaan otteeseen erityisen ansiokkaasti kirjoitetuksi ja suositteli sisällyttämään tutkimuksen

myös opiskelumateriaaliksi ohjausalan koulutukseen. Myös väitöskahveilla, pöytäkeskustelussa opinto-ohjauksen kouluttajien kanssa, olimme tästä samaa mieltä. Väitöskirja tullaan lisäämään oppimateriaaleihin opinto-ohjaajakoulutukseen ja tätä tullaan siteeraamaan!

Suuret onnittelut vielä Kirsi Raetsaarelle upeasta saavutuksesta ja vahva suositus kaikille ohjauksen ammattilaisille tutustua hänen väitöskirjaansa tarkemmin osoitteessa: <http://urn.fi/urn:isbn:9789526238944>

Kuva ja teksti: Kati Mäenpää